

Vergaderjaar 2005–2006

30 300 D

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2006

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE	blz.
A. Artikelsgewijze toelichting bij het wetsvoorstel	2
Wetsartikel 1	2
B. Algemene toelichting bij de begroting	3
1. Inleiding	3
2. Uitgaven	4
3. Ontvangsten	9
4. Totaaloverzicht van het Fonds	10
C. Toelichting per begrotingsartikel	12
1. Uitgaven	12
2. Ontvangsten	25

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt, dan wel uitsluitend opmerkingen van redactionele aard bevat (artikel 25a, vierde lid, onderdeel b, van de Wet op de Raad van State).

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2006 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2006. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2006.

Met de vaststelling van dit wetsartikel wordt de in de begrotingsstaat opgenomen begroting van de uitgaven en de ontvangsten voor het jaar 2006 vastgesteld. De in die begroting opgenomen begrotingsartikelen worden door middel van een algemene toelichting en een toelichting per begrotingsartikel toegelicht in de onderdelen B en C van deze memorie van toelichting.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
C. E. G. van Gennip

De Minister van Economische Zaken,
L. J. Brinkhorst

De Minister van Financiën,
G. Zalm

B. ALGEMENE TOELICHTING BIJ DE BEGROTING

1. Inleiding

Bij wet van 21 december 1995 is het Fonds economische structuurversterking (Fes) ingesteld (Wet Fonds economische structuurversterking, Stb. 1996, 51 en 52). Het fonds is een begrotingsfonds conform de Comptabiliteitswet 2001 en heeft als doel het financieren van investeringsprojecten van nationaal belang waarmee beoogd wordt de economische structuur te versterken. Hiertoe worden vanuit het fonds bijdragen toegekend aan andere begrotingshoofdstukken ter financiering van dergelijke projecten. Het Fes is dus een verdeelfonds, de feitelijke projectuitgaven worden onderbouwd, geraamd en verantwoord op de andere begrotingshoofdstukken.

In deze begroting 2006 wordt voor de jaren 2005 en later in de ramingen uitgegaan van een voeding van het Fes uit 42,4% van de niet-belastingontvangsten uit aardgasbaten in plaats van 41,5% conform de huidige Feswet. Aanleiding hiervoor zijn op de eerste plaats de effecten van de herstructurering van het Gasgebouw. Dit leidt tot een verschuiving binnen de ontvangsten van het rijk van aardgasbaten naar dividendontvangsten van het transportbedrijf (zie ook Kamerstukken II, 2004–2005, 28 109, nr. 7). Deze verschuiving zou tot een onbedoelde daling van de Fesvoeding leiden. Om dit te voorkomen is het percentage van de gasbaten dat naar het Fes gaat verhoogd.

Op de tweede plaats is, met het oog op een consistente voedingssystematiek, het onbedoelde opwaartse effect van de Vpb-verlaging (Miljoenennota 2005) op de Fesvoeding uit aardgasbaten, niet meer gecorrigeerd via een verhoging van de Fesbrug maar via een verlaging van het voedingspercentage uit aardgasbaten. Voor het Fes is dit derhalve een neutrale operatie.

Op de derde plaats wordt de correctie op de voeding uit aardgasbaten, die nodig was om de aankoop van certificaten EBN budgettair neutraal te laten zijn, met het oog op een consistente voedingssystematiek anders vormgegeven. Dat betekent dat de ontvangsten van EBN die voorheen werden afgedragen aan DSM in verband met de toen door DSM gehouden certificaten EBN, niet meer worden uitgezonderd voor berekening van de Fesvoeding, maar dat het voedingspercentage wordt verlaagd (eveneens een neutrale operatie voor het Fes).

Het effect van bovenstaande technische exercitie is per saldo een verhoging van het voedingspercentage uit aardgasbaten van 41,5% naar 42,4% die – ceteris paribus – budgettair neutraal voor het Fes is. Voor het jaar 2005 is deze aanpassing formeel geregeld in de eerste suppletore begroting 2005. Dat betekent dat de hiermee samenhangende mutaties reeds onderdeel uitmaken van de mutaties eerste suppletore begroting 2005, zoals deze ook zijn opgenomen in de tabellen van de artikelsgewijze toelichting van deze begroting 2006.

Een formele wetswijziging voor deze aanpassing is in voorbereiding en zal in samenhang worden gezien met mogelijke conclusies uit nader onderzoek naar wijziging van de voedingssystematiek van het Fes, waarop in de volgende paragraaf nader wordt ingegaan. In deze wetswijziging zal tevens het effect van de Vpb-verlaging, zoals in het Belastingplan 2006 is opgenomen, worden vewerkt.

Wijziging voedingspercentage FES

De inkomsten van het Fes zijn als gevolg van de hoge olieprijs fors gestegen waardoor veel middelen beschikbaar komen voor Fes-waardige uitgaven. Omgekeerd ontstaan er problemen bij het FES als de gasbaten lager uitvallen. Het kabinet zal de Studiegroep Begrotingsruimte vragen te onderzoeken of een wijziging van de voedingsstructuur FES wenselijk is, zodanig dat bij hoge of lage olieprijs (in euro's) het voedingspercentage wordt verlaagd respectievelijk verhoogd. Bij zeer lage olieprijs en sterk stijgende euro/dollar koers, en dus lagere gasbaten, zijn er argumenten om een relatief groter deel van de dan lage aardgasbaten naar het FES te laten stromen om aldus te voorkomen dat door een tekort aan FES-middelen de geplande uitgaven niet kunnen worden gerealiseerd. Vooruitlopend op het bredere advies over het begrotingsbeleid in de volgende kabinetsperiode waarbij ook het FES-fonds ten principale zal worden gezien, wordt de Studiegroep Begrotingsruimte gevraagd over het voedingspercentage uiterlijk begin volgend jaar te rapporteren.

Tijdelijke Commissie Infrastructuurprojecten (TCI)

Naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek van de TCI, de kabinetsreactie – en het debat daarover in de Tweede Kamer – biedt deze Fes-begroting extra inzicht in de stand van de besluitvorming over Fes-projecten. Daarmee beoogt het kabinet de Tweede Kamer beter te informeren en te betrekken bij de besluitvorming en afweging van Fes-projecten.

2. Uitgaven

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van alle uitgaven die reeds uit het Fes zijn gefinancierd of waarvoor middelen zijn geraamd binnen het Fes. In paragraaf 2.1 (Besluitvorming) wordt kort ingegaan op alle besluitvorming die heeft plaatsgevonden over Fes-uitgaven. In paragraaf 2.2 (Toezeggingen) wordt een overzicht gegeven van alle formele toezeggingen die tot nu toe door de Fesbeheerders zijn gedaan voor een bijdrage uit het Fes aan een departementale begroting, aansluitend bij de besluitvorming.

2.1 Besluitvorming

2.1.1 Besluitvorming tot 2005

Voor de **Investeringsimpuls 1994** is binnen het Fes in totaal € 3 119 mln geraamd. Daarvan heeft € 2 777 mln betrekking op verkeer en vervoer, € 229 mln op bodemsanering en € 113 mln op kennisinfrastructuur. Hiervan is in totaal tot en met 2004 vrijwel alles gerealiseerd. Aan deze impuls is later het investeringsplan voor het Maritiem Research Instituut Nederland (MARIN) toegevoegd, dat inmiddels geheel is afgerond (€ 45 mln).

Voor de **Betuwerroute en de Hogesnelheidslijn** is binnen het Fes op artikel 01.04. Overige bijdragen uit het fonds in totaal € 4 525 mln geraamd. Daarnaast is op artikel 01.08. Investeringsimpuls 1998 als onderdeel van de reeks Bereikbaarheid/voorfinanciering € 1 784 mln aan voorfinanciering en gemaximeerde prijsbijstelling geraamd voor de Betuwerroute en de Hogesnelheidslijn. Van de op artikel 01.04. geraamde middelen is tot en met 2004 € 4 136 mln gerealiseerd.

Het project **Samen Werken Aan Bereikbaarheid** (SWAB) is ultimo 2000 geheel afgerond. Hieraan is € 549 mln bijgedragen uit het Fes.

Voor de **extra impuls voor de ruimtelijk-economische structuur** uit 1998 is in totaal € 899 mln geraamd in het Fes ten behoeve van een aantal verkeer- en vervoerprojecten. Daarvan is tot en met 2004 € 772 mln gerealiseerd.

Voor de **Investeringsimpuls 1998**, die voor een groot deel uit het Fes is gefinancierd, is in totaal € 6 222 mln binnen het Fes gereserveerd voor de periode tot en met 2010. Daarnaast is op het artikel 01.08. Investeringsimpuls 1998 € 1 784 mln aan voorfinanciering geraamd voor de Betuwe-route en de Hogesnelheidslijn. Tot en met 2004 is op dit artikel in totaal € 2 837 mln gerealiseerd.

Voor de **Hubertustunnel** is vanuit het Fes € 11,4 mln beschikbaar gesteld en gerealiseerd. Het gaat hierbij om gemaakte kosten voor de Industriële Tunnelbouw-Methode (ITM), die uiteindelijk niet is toegepast bij de ondertunneling van het Hubertusduin.

Voor de **Investeringsimpuls 2001** is binnen het Fes in totaal € 5 776 mln gereserveerd voor investeringen in de clusters Bereikbaarheid, Natuur, Milieu en vitaliteit steden en Kennis voor de periode tot en met 2010. Hiervan is tot en met 2004 € 2 567 mln gerealiseerd.

Via de zogenaamde **Fes-brug** worden Fes-waardige projecten in het Infrastructuurfonds die voorheen werden gefinancierd uit de reguliere Rijksbegroting, voortaan gefinancierd uit het Fes. Hierdoor valt ruimte vrij op de reguliere Rijksbegroting. Het gaat in totaal om € 2 416 mln in de jaren 2000 tot en met 2010.

Voor het project **Kenniswijk** is € 45,7 mln beschikbaar gesteld binnen het Fes. Hiervan is tot en met 2004 € 10,2 mln gerealiseerd.

In het kader van het Fileplan Zichtbaar, Slim en Meetbaar (ZSM) zijn extra middelen uitgetrokken voor **mobiliteit en bereikbaarheid**. Hiervan is 60% gereserveerd binnen het Fes (€ 1 476 mln). Hiervan is tot en met 2004 € 84 mln gerealiseerd.

Voor het **Besluit subsidies investeringen kennisinfrastructuur** (Bsik) is binnen het Fes in totaal € 800 mln gereserveerd voor de periode tot en met 2010. Daarvan is tot en met 2004 € 50 mln gerealiseerd.

Binnen het Fes is voor de periode tot en met 2010 een bedrag van € 500 mln gereserveerd voor voeding van het **Waddenfonds**. De resterende € 250 mln zal binnen het Fes worden gereserveerd in de periode na 2010, zodat uiteindelijk in totaal € 750 mln vanuit het Fes beschikbaar komt voor het Waddenfonds.

De uitgaven waarvoor reserveringen zijn opgenomen op artikel 01.07 Projecten in voorbereiding, worden nog niet op departementale begrotingen verantwoord. Omdat deze uitgaven daardoor prijsbijstelling zouden mislopen, is hiervoor een reservering voor **prijsbijstelling** opgenomen.

2.1.2 Investeringsimpuls 2005 en besluitvormingstraject

De **Investeringsimpuls 2005** is het resultaat van besluitvorming in het Paasakkoord en nadere besluitvorming bij begrotingsvoorbereiding 2006 over de extra inkomsten Fes. Voor de Investeringsimpuls 2005 is binnen het Fes in totaal € 2 330 mln gereserveerd op de artikelen 01.10 Investeringsimpuls 2005 en 01.07 Projecten in voorbereiding. Projecten uit de

Investeringsimpuls 2005 waarvoor nadere advisering en/of besluitvorming nodig is zijn terug te vinden op artikel 01.07. Zodra de projecten vol- doende zijn uitgewerkt, worden de middelen overgeheveld naar artikel 01.10 van de Fes-begroting en de departementale begrotingen.

Afgesproken is er naar te streven toekomstige meevallers in het Fes voor circa de helft te bestemmen voor onderwijs, kennis en innovatie. Hiermee wordt het belang van extra investeringen in innovatie, kennis en onder- wijs voor een sterke economische structuur onderstreept.

Met de meevaller worden voor de periode tot en met 2010 bedoeld extra Fes-inkomsten die additioneel zijn t.o.v. de stand uit de Voorjaarsnota 2005. Voor de periode 2011–2020 worden als extra Fes-inkomsten beschouwd de inkomsten die uitgaan boven het niveau dat uitgangspunt was bij de totstandkoming van de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit. Dergelijke Fes-meevallers kunnen aldus bijdragen aan een groter aandeel voor onderwijs, kennis en innovatie.

De voorbereiding van de totale besluitvorming over de Fes-meevaller in 2005 is in een aantal fases verlopen. In het voorjaar is de gebruikelijke procedure doorlopen van advisering door de Interdepartementale Commissie Ruimtelijke Economie (ICRE) en de Commissie Wetenschaps-, Technologie- en Informatiebeleid (CWTI)¹, met daarbij toetsing van de voorstellen door het CPB. Het desbetreffende CPB-rapport (CPB, Docu- ment No 86, Leren van investeren; analyse van investeringsvoorstellen in kennis, milieu en ruimtelijke economie), gepubliceerd in juni 2005 en op te vragen via www.cpb.nl.

Het CPB heeft in het voorjaar in totaal 21 projecten op de terreinen kennis, natuur- en milieu en ruimtelijke economie beoordeeld. Het CPB consta- teert dat de kwaliteit van de voorstellen over het algemeen beter is dan in vorige soortgelijke beoordelingsrondes. Veel van de voorstellen blijken aldus het CPB echter aan doeltreffendheid en doelmatigheid te kunnen winnen. Aandachts- en verbeterpunten zijn volgens het CPB:

- gebrek aan overzicht van effecten van eerdere initiatieven
- bovenmatige dimensionering van projecten
- geringe bijdrage van belanghebbende instituten en bedrijven
- selectiviteit bij de projectvoorstellen
- verdringing van activiteiten

Op basis van deze observaties – uiteraard sterk wisselend per investe- ringsvoorstel – heeft het kabinet de voorstellen kritisch tegen het licht gehouden. Daarbij zijn sommige voorstellen geheel afgefallen. Andere voorstellen zijn verbeterd door aanscherping van budgetten, meer selectiviteit en door duidelijke voorwaarden te stellen aan de eigen bijdrage van andere partijen.

Door de aanhoudende stijging in olie- en gasprijzen bleek de uiteindelijke meevaller in het Fes groter dan dit voorjaar en begin deze zomer werd voorzien. Er is in juli dan ook besloten tot een investeringsimpuls.

Hiervoor kon in verband met tijdige besluitvorming in augustus niet de gebruikelijke procedure worden doorlopen, maar is de Fes-beheerders gevraagd met een voorstel voor de bestemming van de vrije ruimte te komen. Uitgangspunten voor de Fes-beheerders waren daarbij:

- De door het Kabinet geformuleerde criteria, dat wil zeggen de reguliere Fes-criteria, zoals vastgelegd in de wet Fes (er moet sprake zijn van projecten van nationaal belang die leiden tot versterking economische

¹ De ICRE en de CWTI zijn interdepartemen- tale commissies die de Ministerraad van advies dienen bij besluitvorming over onder meer investeringsvoorstellen voor ruimtelijke economie en duurzaamheid, respectievelijk kennis en innovatie.

- structuur), aangevuld met criteria ten aanzien van legitimiteit, economische efficiëntie, zichtbaarheid, impact en draagvlak;
- Bestemming van circa 50% voor onderwijs, kennis en innovatie.

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de totale investeringsimpuls 2005. In artikel 01.07 en 01.10 zijn de verschillende onderdelen uitgebreid toegelicht.

Investeringsimpuls 2005		(in € mln)
A. Kennis/innovatie/onderwijs		
Praktijklokalen/scholenbouw		300
Beroepskolom/VVE		100
Grootschalige researchinfrastructuur		100
Innovatievouchers/IPC's MKB		60
Innovatieprogramma's/toponderzoek		500
Subtotaal Kennis/innovatie/onderwijs		1 060
B. Milieu/duurzaamheid		
Luchtkwaliteit		400
Duurzaamheidsenveloppe		330
Subtotaal Milieu/duurzaamheid		730
C. Mobiliteit/Ruimte/Monumenten		
Bijdrage ysteemkosten tolheffing		100
Zuidas		100
Monumenten (inclusief Malta)		110
Bescherming vitale infrastructuur		30
Subtotaal Mobiliteit/Ruimte/Monumenten		340
D. Reservering prijscompensatie Fes		200
TOTALE investeringsimpuls 2005		2 330

Met de forse inzet op innovatie en duurzaamheid wil het kabinet het belang van deze thema's voor onze toekomstige groei nog eens benadrukken.

2.2 Toezeggingen

De fondsbeheerders kunnen ten laste van het fonds toezeggingen doen voor bijdragen aan begrotingshoofdstukken. In de hiertoe opgestelde toezeggingsbrieven is aangegeven onder welke voorwaarden de bijdrage beschikbaar wordt gesteld en hoe de verantwoording dient te geschieden. Tot nu toe zijn op deze wijze voor een totaalbedrag van ongeveer € 15,9 mrd de volgende toezeggingen geformaliseerd:

Specificatie van toezeggingsbrieven			
Aan	d.d.	Voor project(en)	Bedrag (€) mln
EZ	16.08.94	HPCN en NOBIS	27,2
VenW	16.08.94	Verkeer en vervoer, Bodemsanering, LWI, Transporttechnologie en Ondergronds bouwen	2 071,5
VROM	16.08.94	Bodemsanering	136,1
OCW	16.08.94	Mainport Rotterdam en MIBITON	20,4

Specificatie van toezegingsbrieven

Aan	d.d.	Voor project(en)	Bedrag (€) mln
LNV	16.08.94	Agro ketenmanagement	13,6
VenW	16.02.96	Betuweroute (BR)	43,6
EZ	15.08.96	MARIN	45,4
VenW	20.12.96	Betuweroute en Hogesnelheidslijn	1 832,8
VenW	22.01.98	Hogesnelheidslijn (HSL)	7,7
VenW	12.01.99	Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB)	592,2
VenW	12.01.99	Betuweroute (BR)	315,4
VenW	12.01.99	Impuls ruimtelijk economische structuur	846,8
VenW	12.01.99	Doorloop na 1998 van verkeer en vervoer projecten uit Investeringsimpuls 1994	830,4
VenW	12.01.99	Hogesnelheidslijn (HSL)	23,6
VROM	12.01.99	Impuls ruimtelijk economische structuur, ontsluiting vinex-locatie Deventer – Colmschate Noord.	11,3
VROM	15.10.99	Stichting kennisontwikkeling en kennistransfer Bodem (SKB)	15,9
VenW	15.10.99	Ondergronds Logistiek Systeem (OLS)	4,1
EZ	15.10.99	Gigaport	64,4
VenW	15.10.99	Connekt, Kenniscentrum Verkeer en Vervoer	15,9
VenW	15.10.99	Expertisenetwerk Meervoudig Ruimtegebruik (EMR)	15,9
OCW	15.10.99	Wetenschap en Technologie Centrum Watergraafsmeer	13,6
OCW	15.10.99	Biomade	6,8
OCW	15.10.99	Kaderregeling Technocentra	18,2
LNV	15.10.99	Ketennetwerken, Clusters en ICT (KLICT)	13,2
OCW	15.10.99	Delfts Cluster	19,1
VenW	21.12.99	Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB)	- 45,4
VenW	21.12.99	Bereikbaarheidsimpuls 1998	148,8
EZ	21.12.99	Economie Ecologie en Technologie (EET)	18,2
EZ	21.12.99	Regeling Kennis Experimentele Faciliteiten	11,3
VROM	21.12.99	Programma Milieutechnologie (ProMT)	9,1
VROM	21.12.99	Nationaal Initiatief voor Duurzame Ontwikkeling (NIDO)	12,7
VenW	18.12.00	Bereikbaarheid voorfinanciering	505,6
OCW	18.12.00	ICT en Onderwijs	467,4
OCW	18.12.00	Kennis, onderzoek en innovatie	113,4
VenW	19.12.00	Hogesnelheidslijn (HSL)	172,4
VenW	19.12.00	Fes-brug	158,8
VenW	21.02.01	Prijscompensatie Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB)	2,5
VenW	21.02.01	Hubertustunnel (inclusief prijscompensatie)	27,4
VenW	20.12.01	Prijscompensatie Investeringsimpuls 1994	8,1
VenW	20.12.01	Prijscompensatie Impuls ruimtelijk economische structuur	26,5
VenW	20.12.01	Prijscompensatie Hubertustunnel	1,0
VenW	20.12.01	Prijscompensatie Bodemsanering	1,2
VenW	2.11.01	Kenniswijk Eindhoven	45,4
VenW	2.11.01	Hogesnelheidslijn (HSL)	375,7
VenW	2.11.01	Voorfinanciering Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB)	506,9
VenW	2.11.01	Bereikbaarheidsoffensief Randstad (BOR)	259,3
VenW	2.11.01	Fes-brug	237,0
OCW	2.11.01	Prijscompensatie ICT en Onderwijs (impuls 2001)	21,0
OCW	2.11.01	Prijscompensatie kennis, onderzoek en innovatie	5,1
EZ	2.11.01	Herstructurering bedrijventerreinen	47,4
EZ	2.11.01	Kennis, onderzoek en innovatie	237,1
VROM	17.01.02	Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)	14,4
VenW	2.05.02	Voorfinanciering Geografische Informatie Systemen (GIS)	169,0
VROM	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 BIRK	4,1
EZ	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 Kenniswijk	0,3
EZ	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 Milieu en stedelijke ontwikkeling (Bedrijventerreinen)	0,3
EZ	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 Kennis, onderzoek en innovatie	1,6
OCW	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 Kennis (ICT en Onderwijs)	3,2
OCW	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 Kennis, onderzoek en innovatie	0,8
VenW	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 voor verschillende projecten	76,2
VROM	3.03.03	Programma Milieutechnologie (ProMT) 2003	3,7
OCW	14.07.03	Technocentra	27,2
VROM	11.12.03	VROM-ombuiging via de gereserveerde BIRK-middelen	- 35,6
EZ	11.12.03	ICES/KIS-3-projecten	308,9
OCW	11.12.03	ICES/KIS-3-projecten	248,9
VWS	11.12.03	ICES/KIS-3-projecten	44,8
VROM	11.12.03	ICES/KIS-3-projecten	90,0

Specificatie van toezegingsbrieven

Aan	d.d.	Voor project(en)	Bedrag (€) mln
VenW	11.12.03	ICES/KIS-3-projecten	37,4
VROM	16.12.03	Programma Milieutechnologie (ProMT)	13,6
VROM	16.12.03	Nieuwe Sleutelprojecten (NSP)	339,9
VenW	16.12.03	Enveloppe Mobiliteit (Strategisch Akkoord 2002)	1 476,0
VenW	16.12.03	HSL-zuid bevestiging 2003	430,9
VenW	16.12.03	Verkeer&Vervoer, Impuls 1998 bevestiging 2003	604,5
VenW	16.12.03	Bereikbaarheidsoffensief Randstad (BOR) bevestiging 2003	753,0
VenW	16.12.03	Fes-bruggetje bevestiging 2003	283,3
VenW	16.12.03	Betuwerroute bevestiging 2003	286,9
VROM	9.1.04	BIRK-project Hasco	0,6
VROM	9.1.04	BIRK-project Bommelerwaard	1,0
VROM	9.1.04	BIRK-project Renkumse Beek	14,4
LNV	18.3.04	ICES/KIS-3-projecten Transitie duurzame landbouw	30,0
VenW	18.3.04	ICES/KIS3-projecten Transitie duurzame mobiliteit	30,0
VROM	18.3.04	ICES/KIS3-projecten Systeeminnovaties	10,0
EZ	3.6.04	SOS-Regeling	45,4
VROM	3.6.04	BIRK-project Zaltbommel	4,0
VenW	17.12.04	BIRK-projecten (Hoogmade, A2 Maastricht, W4 Leiderdorp)	69,9
VROM	17.12.04	BIRK projecten (Hart van Dieren, Arnhem Rijnboog, Akzo Chloortreinen, A4 Midden-Delfland, Waterfront Hasselt)	55,2
VROM	17.01.05	BIRK-projecten (Enschede Muziekkwartier, Venlo, Spoorzone Delft)	44,0
Totaal			15 866,8 mln

3. Ontvangsten

De voeding van het fonds bestond tot en met 1998 uit bepaalde aardgasbaten, de common area baten, andere voor het fonds te bestemmen ontvangsten uit de winning van aardgas, opbrengsten uit het vervreemden van bepaalde vermogensbestanddelen van het Rijk en overige ontvangsten.

Met ingang van 1999 is de voeding van het fonds gewijzigd. Op hoofdlijnen wordt uitgegaan van voeding uit een vast percentage van de niet-belastingmiddelen uit aardgasbaten (voorheen 41,5%, inmiddels 42,4%) en de opbrengsten uit hoofde van de structureel bespaarde rentelasten die het gevolg zijn van het in mindering brengen op de staatsschuld van common area baten, vervreemdingen van staatsdeelnemingen en veilingen van rechten. Op de structureel bespaarde rentelasten bij vervreemdingen van staatsdeelnemingen wordt de daarmee samenhangende structurele derving van dividendontvangsten in mindering gebracht.

Met ingang van 2001 wordt het Fes niet meer gevoed uit de rentevrijval van de opbrengst van geveilde rechten (zoals radio-, ether- en televisiefrequenties), maar uit een annuïteit op basis van deze opbrengsten.

Tot en met 1998 is uit aardgasbaten en common area baten in totaal € 2 565 mln ontvangen. Uit de opbrengsten van verkoop van staatsdeelnemingen en de veiling van frequenties is in die periode in totaal € 3 867 mln ontvangen.

In totaal bedroegen de ontvangsten uit gasbaten in de periode 1999 tot en met 2004 € 8 560 mln. De voeding uit rentebaten bedroeg in die periode in totaal € 1 773 mln.

Voor de meerjarige raming van ontvangsten uit hoofde van aardgasbaten en rentebesparingen zijn technische aannames gehanteerd. Uitgegaan is van behoedzame veronderstellingen ten aanzien van zowel olieprijs en

dollarkoers als verkoop staatsdeelnemingen, veilingen en rente (rekening houdend met eventuele dividendderving). Voor de gehanteerde olieprijsen en dollarkoersen wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 3.1 Overige ontvangsten uit aardgas.

4. Totaaloverzicht van het fonds

(x € 1,0 mln)	t/m 2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Investeringsimpuls 1994 (incl. Marin)	3 164	–	–	–	–	–	–	3 164
BR en HSL	4 136	290	99	–	–	–	–	4 525
SWAB	549	–	–	–	–	–	–	549
Extra impuls 1998	772	91	31	5	–	–	–	899
Impuls 1998 (incl. voorfinanc. BR HSL)	2 837	290	525	1 134	1 013	1 105	1 102	8 006
Impuls 2001	2 567	857	616	477	397	392	470	5 776
Bruggetje RA 1998	1 114	151	186	261	285	226	194	2 416
Fileplan Zichtbaar, Slim en Meetbaar	84	162	246	246	246	246	246	1 476
Waddenfonds i.o.	–	–	38	38	38	38	350	500
Impuls 2004 (Bsik)	50	137	130	131	105	180	66	800
Impuls 2005	–	111	593	537	318	297	272	2 130
Overig (Voorfinanciering GIS, Hubertustunnel, Kenniswijk, Prijsbijstelling)	191	24	16	17	– 3	15	98	358
MEP	–	–	3	36	73	101	781	994
Totale uitgaven	15 465	2 113	2 482	2 882	2 472	2 601	3 579	31 593
ONTVANGSTEN:								
Overig aardgas	8 636	2 480	2 756	2 226	1 569	1 357	1 399	20 423
Incidentele baten	1 773	510	539	563	583	606	648	5 224
Staatsdeelnemingen	3 267							3 267
Overig vermogen	600							600
Common area	1 137							1 137
Extra export gas	1 352							1 352
Totale ontvangsten	16 765	2 990	3 295	2 789	2 152	1 963	2 047	32 003
Jaarsaldo		877	813	– 93	– 320	– 637	– 1 531	
Cumulatief saldo	1 301	2 178	2 991	2 899	2 579	1 941	410	

Het jaarsaldo is het batig (nadelig) saldo van uitgaven en ontvangsten over het betreffende begrotingsjaar. Het cumulatief saldo is het batig (nadelig) saldo tot en met het betreffende begrotingsjaar. Dit laatste saldo is als batig (nadelig) saldo opgenomen in de saldi artikelen van de Fesbegroting.

Uit de meerjarige doorkijk in bovenstaande tabel blijkt dat het fonds bij deze ramingsveronderstellingen in 2010 een cumulatief saldo heeft van € 410 mln.

De totale geraamde fondsuitgaven in enig jaar mogen niet hoger zijn dan de totale voor dat jaar geraamde ontvangsten, minus 10% van de voor dat jaar geraamde ontvangsten uit de aardgasbaten (de zogenaamde buffer), plus het cumulatief eindsaldo van het jaar ervoor. Dit is het zogenaamde kasplafond. In onderstaande tabel worden de in deze ontwerpbegroting opgenomen uitgaven geconfronteerd met het kasplafond.

(x € mln)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Geraamde uitgaven	2 113	2 482	2 882	2 472	2 601	3 579
Kasplafond	4 043	5 198	5 558	4 894	4 406	3 849

Investeringsprojecten die worden gefinancierd vanuit het Fonds economische structuurversterking (Fes), hebben tot doel de economische structuur van Nederland te versterken. De nadruk ligt daarbij op ruimtelijk-economische investeringen. Deze investeringsprojecten vormen een onderdeel van samenhangende investeringspakketten ten behoeve van de beleidsopgaven, zoals die bijvoorbeeld zijn geformuleerd in de impulsbrief uit 1998. De investeringspakketten kunnen, naast het Fes, voor een deel ook uit de algemene middelen worden gefinancierd. In onderstaande tabel zijn alle Fes-bijdragen aan door departementen uitgevoerde investeringsprojecten gerangschikt naar de thema's Bereikbaarheid, Vitaliteit steden (inclusief bedrijventerreinen), Milieu en Kennis. Een overzicht van de voortgang van de verschillende investeringsprojecten (inclusief de niet uit het Fes gefinancierde projecten) is opgenomen in de periodieke monitoringsrapportages over de investeringsimpulsen.

Fes-bijdragen aan investeringspakketten gerangschikt naar thema								
(in € mln)	t/m 2004	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010	Totaal
Bereikbaarheid	14 277	1 573	1 513	1 992	1 741	1 778	1 889	24 763
Vitaliteit steden	33	225	91	91	91	91	66	688
Milieu	331	48	229	230	278	312	1 282	2 710
Kennis	824	265	645	552	332	372	211	3 201
Prijsbijstelling		2	4	17	29	48	132	232
Totaal	15 465	2 113	2 482	2 882	2 472	2 601	3 579	31 593

C. TOELICHTING PER BEGROTINGSARTIKEL

1. UITGAVEN

01 Bijdragen van het fonds aan andere begrotingen

Artikel 01.01 Bijdragen aan de begroting van het Infrastructuurfonds in het kader van verkeer & vervoer

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ontwerp-begr. 2005		252 594	277 491	250 764	214 000	213 000	
1e suppl. Begr. 2005		226	–	–	–	–	
Ontwerp-begr. 2006	477 606	252 820	277 491	250 764	214 000	213 000	212 000

Op dit artikel worden de volgende bijdragen geraamd:

- Aan het Infrastructuurfonds wordt een bijdrage verstrekt ten behoeve van het onderdeel verkeer en vervoer uit de Investeringsimpuls 1994.
- De reservering voor de gestegen kosten van de geluidsisolatie rond Schiphol (GIS) is op dit artikel opgenomen (totaal € 169 mln). Het betreft hier uitgaven in de jaren 2002 tot en met 2004. Terugbetaling van de voorfinanciering uit het infrastructuurfonds wordt gedekt door een verlenging van de bestaande heffingen in het kader van het Heffingenbesluit Geluidhinder Burgerluchtvaart (Stb. 82 (284)) met ingang van 2008.
- Op dit artikel worden ook de middelen voor de uitvoering van het Fileplan ZSM (Zichtbaar, Slim en Meetbaar) van het Ministerie van Verkeer & Waterstaat geraamd. In dit plan zijn maatregelen opgenomen waardoor de fileproblematiek voor de gebruiker merkbaar en meetbaar moet verminderen en waardoor de betrouwbaarheid van het verkeerssysteem moet verbeteren.

Specificatie artikel 01.01							
(x € 1 000)	Departement	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Overig V&V Impuls 1994	IF	90 593	31 491	4 764			
Overig V&V	VROM	227					
Voorfinanciering GIS	IF				– 32 000	– 33 000	– 34 000
Fileplan ZSM	IF	162 000	246 000	246 000	246 000	246 000	246 000
		252 820	277 491	250 764	214 000	213 000	212 000

Artikel 01.03 Bijdragen aan andere begrotingen in het kader van kennisinfrastructuur

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ontwerp-begr. 2005		13 544	12 916	-	-	-	
1e suppl. begr. 2005		9 027	-	-	-	-	
Ontwerp-begr. 2006	4 117	22 571	12 916	-	-	-	-

Op dit artikel wordt de bijdrage geraamd aan het Ministerie van Economische Zaken voor het project «Kenniswijk» in de regio Eindhoven van € 45,7 mln. De Rijksbijdrage is gekoppeld aan de voorwaarde dat 50% van de totale kosten van Kenniswijk door private partijen wordt gedragen.

Artikel 01.04 Overige bijdragen vanuit het fonds

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ontwerp-begr. 2005		291 337	85 825	-	-	-	
1e suppl. begr. 2005		11 423	-	-	-	-	
Mutatie		- 13 120	13 120	-	-	-	
Ontwerp-begr. 2006	122 177	289 640	98 945	-	-	-	-

Op dit artikel worden de bijdragen geraamd aan het Infrastructuurfonds voor de Betuweroute (BR) en de Hogesnelheidslijn (HSL), in totaal € 4 525 mln. Daarin zit begrepen een maximum van € 545 mln aan uitgekeerde en nog uit te keren prijsbijstelling voor deze twee projecten. De voorfinanciering uit het Fes van private bijdragen aan BR en HSL van in totaal € 1 784 mln is geraamd op artikel 01.08 Investeringsimpuls 1998.

De uitgaven aan de BR en de HSL worden op het Infrastructuurfonds geraamd op de artikelen 17.02 en 17.03.

Specificatie artikel 01.04							
(x € 1 000)	Departement	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Betuweroute	IF	- 4 806					
HSL	IF	294 446	98 945				
Prijsbijstelling BR/HSL	IF						
Totaal		289 640	98 945	-	-	-	-

Specificatie mutatie						
(x € 1 000)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
HSL	11 423	13 120				
Prijsbijstellingen BR/HSL	- 24 543					
Totaal	- 13 120	13 120	-	-	-	-

Toelichting op de mutatie:

Betreft de toevoeging van de nog resterende reservering van prijsbijstelling BR/HSL aan de HSL.

Artikel 01.05 Investeringsimpuls 2004

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ontwerp-begr. 2005		90 900	101 200	101 000	81 300	153 700	
1e suppl. begr. 2005		28 944	5 820	7 330	4 800	- 4 360	
Mutatie		- 2 410	325	410	485	- 3 150	
Ontwerp-begr. 2006	50 016	117 434	107 345	108 740	86 585	146 190	56 340

Op dit artikel worden de bijdragen geraamd in het kader van de derde investeringsimpuls in de kennisinfrastructuur (ICES/KIS-3). Het kabinet heeft in het kader van het Besluit subsidies investeringen kennisinfrastructuur (Bsik) besloten om aan 37 ICES/KIS-3 programma's een totaalbedrag van € 800 mln toe te kennen voor de periode 2004–2010.

Specificatie artikel 01.05						
(x € 1 000)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kennis (Leven met water en Processysteeminnovatie)						
V&W/IF	8 214	7 970	7 630	5 860	5 140	
Kennis Transumo V&W	3 060	4 000	6 000	8 040	7 700	
Kennis VWS	6 300					
Kennis EZ	59 215	56 950	56 700	41 600	78 700	
Kennis OCW	28 784	33 000	33 000	26 600	50 100	52 000
Kennis VROM	6 071					
Kennis LNV	5 790	5 425	5 410	4 485	4 550	4 340
Totaal	117 434	107 345	108 740	86 585	146 190	56 340

Toelichting op de mutatie:

De mutatie is het gevolg van gewijzigde inzichten in het verloop van het project Kennis Bsik bij LNV, waardoor de middelen anders over de jaren verdeeld moeten worden.

Artikel 01.07 Projecten in voorbereiding

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ontwerp-begr. 2005		148 225	144 415	148 555	143 615	170 290	
1e suppl. begr. 2005		95 401	1 560	5 139	8 426	14 594	
Mutatie		10 000	290 400	365 600	379 900	405 600	
Ontwerp-begr. 2006	–	253 626	436 375	519 294	531 941	590 484	1 554 357

Op dit artikel worden alle middelen geraamd die binnen het Fes worden gereserveerd voor projecten die in voorbereiding zijn. Zodra de projecten voldoende zijn uitgewerkt, worden de middelen overgeheveld naar de desbetreffende artikelen van de Fes-begroting en de departementale begrotingen. Het gaat om de volgende reserveringen:

- De nog niet naar artikel 01.08 (Investeringsimpuls 1998) overgehevelde middelen voor Feswaardige projecten uit de investeringsimpuls 1998.
- De nog niet naar artikel 01.09 (Investeringsimpuls 2001) overgehevelde middelen voor de investeringsimpuls 2001.
- De nog niet naar artikel 01.05 (Investeringsimpuls 2004) overgehevelde middelen voor de ICES/KIS-3 investeringsimpuls in kennisinfrastructuur (Bsik).
- De reservering van middelen binnen het Fes voor de voeding van het Waddenfonds i.o. In de periode tot en met 2010 gaat het in totaal om € 500 mln. In de periode daarna (niet in deze begroting opgenomen) zal hiervoor nog eens € 250 mln binnen het Fes worden gereserveerd. In totaal gaat het derhalve om € 750 mln.
- Een raming van prijsbijstelling voor de reserveringen op dit artikel.
- De nog niet naar artikel 01.10 (investeringsimpuls 2005) overgehevelde middelen voor de investeringsimpuls 2005 waarvoor nadere besluitvorming en/of adviezen nodig zijn.

Specificatie artikel 01.07
Projecten in voorbereiding

(x € 1 000)	Departement	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Investeringsimpuls 1998							
Vitaliteit steden	VROM	115 613	24 686	24 686	24 686	24 685	24 685
Milieutechnologie	EZ/VROM	4 537	4 537	4 537	4 537	13 613	13 613
Technocentra	OCW		9 076	9 076	9 076	9 076	
Investeringsimpuls 2001							
BIRK + Saneringsconcept. Natuur, milieu en Stedel. Ontw./ sleutelprojecten	VROM/VW	98 914	38 166	42 166	42 166	42 166	41 075
	VROM		23 710	23 710	23 710	23 710	
Investeringsimpuls 2004: Kennis Bsik							
Waddenfonds	Divers i.o.	22 680	24 240	24 380	19 440	37 040	12 261
			37 500	37 500	37 500	37 500	350 000
Investeringsimpuls 2005							
Grootschalige researchfaciliteiten	OCW		20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Transgene gewassen	VROM		2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Topinstituut Farma	VWS	10 000	30 000	30 000	30 000	30 000	
Transitie samenwerking TU's	OCW		10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Innovatieprogramma's en toponderzoek			28 200	28 200	28 200	28 200	28 200
Luchtkwaliteit	VROM		103 000	73 000	77 000	83 000	64 000
Bodemsanering	VROM		10 000	15 000	15 000	10 000	
Duurzaamheid			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Bijdrage systeemkosten tolheffing	VW		15 000	55 000	10 000	10 000	10 000
Bescherming Vitale Infrastructuur			6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Maatschappelijke Sectoren en ICT	EZ		4 000	16 000	20 000		
MEP	EZ		2 700	35 900	73 200	100 900	780 900
Prijsbijstelling artikel 01.07	divers	1 882	3 560	17 139	29 426	47 594	131 623
Totaal		253 626	436 375	519 294	531 941	590 484	1 554 357

In onderstaande tabel vindt u een specificatie van de mutaties op artikel 01.07: projecten in voorbereiding

Specificatie mutatie

(x € 1 000)	Departement	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Waddenfonds							
	i.o.		17 500	17 500	17 500	17 500	- 70 000
Investeringsimpuls 2005							
Grootschalige researchfaciliteiten	OCW		20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Transgene gewassen	VROM		2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Topinstituut Farma	VWS	10 000	30 000	30 000	30 000	30 000	
Transitie samenwerking TU's	OCW		10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Innovatieprogramma's en toponderzoek			28 200	28 200	28 200	28 200	28 200
Luchtkwaliteit	VROM		103 000	73 000	77 000	83 000	64 000
Bodemsanering	VROM			10 000	15 000	15 000	10 000
Duurzaamheid			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Bijdrage systeemkosten tolheffing	VW		15 000	55 000	10 000	10 000	10 000
Bescherming Vitale Infrastructuur			6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Maatschappelijke Sectoren en ICT	EZ		4 000	16 000	20 000		
MEP	EZ		2 700	35 900	73 200	100 900	780 900
Prijsbijstelling artikel 01.07			2 000	12 000	21 000	33 000	120 000
Totaal		10 000	290 400	365 600	379 900	405 600	1 031 100

Waddenfonds

De bijdrage uit het Fes aan de voeding van het Waddenfonds i.o. van in totaal € 750 mln bedraagt jaarlijks € 37,5 mln met ingang van 2006. De in de begroting 2005 opgenomen reeks is overeenkomstig gewijzigd.

Grootschalige researchinfrastructuur

Voor de grootschalige onderzoeksinfrastructuur zijn middelen nodig om een impuls te geven aan het onderzoek bij universiteiten en kennisinstellingen (advies Innovatieplatform). Hoogwaardige researchvoorzieningen blijken in toenemende mate hoogwaardige (deels buitenlandse) high tech bedrijven, kennisinstellingen en opleidingen aan te trekken. De middelen worden geconcentreerd en grootschalig ingezet. Het gaat daarbij om investeringen in de researchinfrastructuur en de benodigde faciliteiten voor het functioneren hiervan voor een langere periode. De investeringen dienen elk een wezenlijke toevoeging te zijn voor de researchvoorzieningen in Europa op een terrein van grote nationale betekenis en zo goed mogelijk aan te sluiten aan de innovatie-agenda van het bedrijfsleven.

De uitwerking zal door OCW in samenspraak met EZ ter hand worden genomen.

Transgene gewassen

Het project is erop gericht een ecologisch onderzoeksprogramma op te zetten met een looptijd van 7 jaar dat noodzakelijk is om de milieurisicobeoordeling van toekomstige transgene gewassen in te richten. Binnen het programma zijn drie aandachtsgebieden: voedselwebrelaties, bodemecologie en uitkruising en verwildering. Deze kennis is nodig om de milieurisicobeoordeling van genetisch gemodificeerde planten te verbeteren en is essentieel om de kansen die de plantenbiotechnologie voor Nederland biedt, verantwoord te benutten.

Topinstituut Farma

Het project behelst de opzet van een instituut dat zich richt op precompetitief onderzoek dat een brug slaat tussen laboratorium en klinische toepassing op terreinen waarin Nederland sterk is en waar goede kansen zijn om tot nieuwe geneesmiddelen en nieuwe economische activiteiten te komen. Het gaat om ziektegebieden die aansluiten op beleidsprioriteiten zoals infectieziekten, cardiovasculaire aandoeningen, oncologie, (auto-)immuunziekten en psychische aandoeningen en waarvan het onderzoek vanuit het bedrijfsleven en de universitaire instellingen aangestuurd zal worden.

Transitie samenwerking TU's

De drie Technische Universiteiten intensiveren hun samenwerking op het gebied van onderzoek. In een Centre of Excellence (CoE) bundelen de TU's de krachten van de beste onderzoekers op een voor ons land bijzonder relevant onderzoeksterrein. Doel is om via deze vergaande samenwerking in 2010 tot de absolute top van technische universiteiten in Europa te behoren, een sterke internationale competitieve positie in te nemen en, conform het beleid van het kabinet, een substantiële bijdrage te leveren aan de Nederlandse kenniseconomie. Dit betreft een voorlopige reservering waarover aan de hand van een nadere uitwerking zal worden besloten.

Innovatieprogramma's en toponderzoek

Voor innovatieprogramma's en toponderzoek wordt een bedrag van € 141 mln gereserveerd. Binnen de innovatieprogramma's worden publiek-private toponderzoeksinitiatieven uitgevoerd, waarbij er ruimte is voor challengers, pilots en voor kennisoverdracht.

Luchtkwaliteit

De enveloppe luchtkwaliteit bedraagt in totaal € 400 mln. De benodigde beleidinzet op dit dossier is onder andere afhankelijk van de nieuwe voorstellen die de Europese Commissie in het kader van «Clean Air For Europe» doet in september en de daaruit resulterende normen voor fijn stof en NO₂. Daarnaast berekent het RIVM momenteel de effecten van het pakket maatregelen. Met het oog op onder meer deze onzekerheden zal het kabinet eind 2005 besluiten over een nadere uitwerking van en prioritering binnen deze enveloppe. Van dit pakket zal circa € 100 mln worden ingezet voor knelpunten in de sfeer van wegeaanleg, woningbouw en bedrijventerreinen in relatie tot luchtkwaliteit.

Bodemsanering

Aan de Tweede kamer is toegezegd dat, waar reeds bij huidig gebruik risico's aanwezig zijn, in 2015 de risico's van bodemverontreiniging door saneringsmaatregelen of aanpassingen van het gebruik zijn weggenomen. Het gaat om ongeveer 15 000 locaties en de kosten voor de overheid bedragen tot en met 2014 in totaal € 170 mln. Met de investering van € 50 miljoen voor de periode tot en met 2010 kan een beperkt aantal grote en aansprekende knelpunten worden gesaneerd.

Duurzaamheid

Er wordt extra geïnvesteerd in een meer duurzame energiehuishouding om in de toekomst minder afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen en om de uitstoot van broeikasgassen te beperken. Een bedrag van 250 miljoen euro is gekoppeld aan de besluitvorming over het openhouden van de kerncentrale Borssele, die eind van dit jaar moet worden afgerond. De middelen worden ingezet voor energiebesparing, schoon fossiel (CO₂-opslag) en hernieuwbare energiebronnen (waaronder innovatieve biobrandstoffen). Beoogd wordt het klimaatvoordeel – beperking van CO₂-uitstoot – van het openhouden van Borssele te verdubbelen. Als onderdeel van deze besluitvorming voert het kabinet gesprekken met energiebedrijven over een substantiële bijdrage van hun kant.

Bijdrage systeemkosten tolheffing

Het betreft een bedrag van € 100 mln voor het versneld oplossen van knelpunten.

Bescherming vitale infrastructuur

Betreft een reservering van € 30 mln ten behoeve van de bescherming van vitale infrastructuur. Komend najaar zal een rapport met de eerste inhoudelijke analyse van de bescherming van de vitale infrastructuur in Nederland aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Voor de economische structuur van Nederland is de bescherming van vitale infrastructuur cruciaal. In het geval de overheid zelf eigenaar is van de vitale infrastructuur, zal zij in die hoedanigheid extra maatregelen treffen.

Maatschappelijke Sectoren & ICT

Met dit actieprogramma neemt de overheid de regie op zich bij het doorbreken van knelpunten bij het opschalen van kleinschalige, succesvolle ICT-toepassingen en diensten, zowel in als tussen de sectoren

mobiliteit, onderwijs, veiligheid en zorg. Doel van het actieprogramma is om daarmee maatschappelijke vraagstukken in deze sectoren te helpen oplossen. Het actieprogramma beoogt daarmee tevens duurzame maatschappelijke en economische groei te bevorderen. Een interdepartementale programmacommissie onder voorzitterschap van EZ besluit over de toewijzing van de middelen.

MEP

Er is besloten bepaalde investeringen voor duurzame energie (bijvoorbeeld windmolens op zee) alsnog te financieren uit het Fes. Het gaat om een bedrag van in totaal € 1 miljard euro aan investeringen, dat gespreid over de komende jaren tot uitbetaling komt. Dit voorkomt, samen met de rijksbijdrage uit de algemene middelen, dat het afnemerstarief dat burgers jaarlijks betalen, in de komende jaren omhoog gaat.

Artikel 01.08 Investeringsimpuls 1998

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ontwerp-begr. 2005		155 263	492 370	1 104 388	983 618	1 067 053	1 064 020
1e suppl. begr. 2005		14 423	3 000				
Mutatie		- 2					
Ontwerp-begr. 2006	116 006	169 684	495 370	1 104 388	983 618	1 067 053	1 064 020

Op dit artikel worden de bijdragen geraamd voor de projecten uit de investeringsimpuls 1998 voorzover deze voldoende zijn uitgewerkt. Daarbij geldt dat in de reeks Bereikbaarheid/Voorfinanciering de voorfinanciering van de private bijdrage aan de BR en HSL van in totaal € 1 784 mln is opgenomen.

Specificatie artikel 01.08							
(x € 1 000)	Departement	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Bereikbaarheid/Voorfinanciering private financiering	IF	120 587	482 377	1 095 312	974 542	1 067 053	1 064 020
Prijsbijstelling voorfinanciering	IF	19 024					
Milieu							
Milieutechnologie/EET/IS	EZ	13 151	12 076	9 076	9 076		
Milieutechnologie/PromT	VROM	6 324	917				
Kennis							
Konnect	VW	642					
EMR	VW						
Biomade	OCW	- 1					
Tehnocentra	OCW	9 958					
Totaal		169 684	495 370	1 104 388	983 618	1 067 053	1 064 020

Artikel 01.09 Investeringsimpuls 2001

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ontwerp-begr. 2005		948 112	789 754	728 327	672 349	607 817	
1e suppl. begr. 2005		- 42 319	- 61 050	- 67 002	- 67 000	- 67 000	
Ontwerp-begr. 2006	1 086 329	905 793	728 704	661 325	605 349	540 817	620 487

Op dit artikel worden de bijdragen geraamd voor projecten uit de Investeringsimpuls 2001 voorzover deze voldoende zijn uitgewerkt. Het gaat hierbij om een impuls van € 5 776 mln in de jaren 2000 tot en met 2010.

Ook worden op dit artikel de middelen geraamd voor reeds bestaande Feswaardige projecten uit het Infrastructuurfonds die voorheen ten laste van de reguliere Rijksbegroting werden gefinancierd (de zogenaamde Fesbrug uit het Regeerakkoord 1998).

Specificatie artikel 01.09							
(x € 1 000)	Departement	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Bereikbaar & stedelijke ontw	IF	640 039	444 761	316 826	237 178	230 840	343 040
Kennis ICT (onderw.)	OCW	47 776	47 776	47 776	47 776	47 776	47 776
Natuur milieu en stedelijke ontw (bedrijventerreinen)	EZ	10 427	4 778				
Kennis onderzoek en innovatie	EZ	21 197	18 738	18 888	18 888	18 888	18 888
Kennis onderzoek en innovatie	OCW	11 941	11 944	11 944	11 944	11 944	11 871
BIRK + saneringsregeling	VROM	23 718	15 100	5 000	5 000	5 000	5 000
Fes-bruggetje Regeerakkoord 1998	IF	150 695	185 607	260 891	284 563	226 369	193 912
Totaal		905 793	728 704	661 325	605 349	540 817	620 487

Artikel 01.10 Investeringsimpuls 2005

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ontwerp-begr. 2005							
1e suppl. begr. 2005							
Ontwerp-begr. 2006	-	101 000	325 225	237 445	50 395	43 035	71 600

Op dit nieuwe artikel worden de bijdragen geraamd voor projecten uit de Investeringsimpuls 2005 voorzover deze voldoende zijn uitgewerkt. Projecten in voorbereiding binnen deze impuls zijn terug te vinden op artikel 01.07. Het gaat om een totale impuls van € 2 330 mln in de jaren 2005 tot en met 2010.

Specificatie artikel 01.10

(x € 1 000)	Departement	2005	2006	2007	2008	2009	2010
VMBO	OCW		50 000	50 000			
Funderend onderwijs	OCW		100 000	100 000			
VVE	OCW		9 500	9 500			
Beroepskolom	OCW		81 000				
Innovatievouchers	EZ		21 000	30 000	9 000		
Faciliteiten nanotechnologie (cleanrooms)	OCW		17 000				
Holst Center	EZ		15 000	20 000	5 000		
Technostarters	EZ		5 000	4 000	3 000		
Plantkundig onderzoek	LNV		1 025	1 945	2 395	2 035	1 600
TNO Automotive	OCW		10 700				
Innovatieprogramma's/Sleutelgebieden	EZ	1 000	9 000	10 000	9 000	9 000	2 000
Westerschelde (inrichten EHS)	LNV		3 000	5 000	7 000	7 000	8 000
Zuidas	VW				15 000	25 000	60 000
Monumenten	OCW	100 000					
Malta	OCW		3 000	7 000			
Totaal		101 000	325 225	237 445	50 395	43 035	71 600

Toelichting op de mutaties:
Praktijklokalen/Scholenbouw VMBO en Funderend onderwijs

Het betreft een enveloppe voor verdere intensivering in VMBO praktijklokalen, verbeterde «arbeidspleksimulaties» in het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) en het aanjagen van de ontwikkeling van brede scholen. Het nabootsen van vertrouwde «Arbeidspleksimulaties» in lokalen in het VSO verkleint de kans dat gehandicapten en leerlingen met gedragsproblemen zullen terugvallen, en zal op lange termijn tot besparingen bij duurdere dagvoorzieningen en arbeidsmarktsubsidies kunnen leiden. Het koppelen van kinderopvang en basisonderwijs via brede scholen stimuleert de arbeidsparticipatie van ouders en daarmee de economische structuur.

Beroepskolom/VVE (voor- en vroegschoolse educatie)

Het gaat om extra middelen voor lesmateriaal in het MBO in verband met de geleidelijke invoering van competentiegerichte eindtermen en examens vanaf 2007/2008. De invoering hiervan maakt het wenselijk om sneller dan normaal lesmateriaal te vervangen; een goede implementatie bevordert naar verwachting de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Daarnaast zijn extra middelen nodig voor leertrajecten in bedrijven. Dit is ook een van de prioriteiten van het Innovatieplatform. Het opleiden vindt plaats op de werkvloer en is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van bedrijven en scholen.

Voor de impuls ter verbetering van het lesmateriaal in het MBO en de leertrajecten in bedrijven is € 80 mln beschikbaar. Het resterende bedrag van € 20 mln zal worden besteed aan VVE en worden aangewend voor bijscholing van 3000 leraren.

Innovatievouchers MKB/IPC's

In vervolg op het advies van het Innovatieplatform over de bevordering van Innovatie in het MKB en het AWT-advies over Innovatie in het MKB wordt € 60 mln beschikbaar gesteld voor de versterking van de innovatiepotentie van het MKB. EZ heeft hiertoe twee projecten uitgewerkt die een

impuls geven aan het innovatief vermogen van het MKB op het terrein van kennisoverdracht en kennisontwikkeling. Het betreft de Innovatievouchers en de Innovatieprestatiecontracten. Met de Innovatievouchers wordt het MKB op eenvoudige wijze in staat gesteld kennis in te kopen bij publieke kennisinstellingen en (grote) bedrijven. Deze kennis kan een reeks van terreinen bestrijken, van technologie tot design en van octrooiadvies tot energiebesparing. Bij de Innovatieprestatiecontracten krijgen bedrijven een impuls om in groepsverband tot uitvoering van hun individuele innovatieplan te komen en daar waar zinvol activiteiten gezamenlijk uit te voeren (bijvoorbeeld collectief onderzoek, al dan niet in regionaal verband).

Clean rooms nanotechnologie

Het project betreft de uitbreiding van clean rooms en bijbehorende centrale voorzieningen bij het TNO kerngebied Industrie en Techniek in Delft (het voormalige TNO/TPD) in samenwerking met de TU Delft. Doel is de versterking van de Nederlandse positie in de nanotechnologie (één van de drie nationale prioriteiten van het wetenschap- en innovatiebeleid) en het creëren van onderzoeksfaciliteiten ook voor het Nederlandse (MKB) bedrijfsleven op dit gebied.

Holst center

Het Holst Centrum beoogt – op het terrein van polymeren, elektronica en microsystemen – het in Nederland aanwezige potentieel van kennis en bedrijvigheid een nieuwe impuls te geven met de uitvoering van gezamenlijke R&D-programma's. Hierdoor ontstaat een onderzoekscentrum met een internationale aantrekkingskracht.

Technostarters

Betreft een extra kennis-investeringsimpuls van € 12 mln in de vorm van leningen aan investeringsfondsen via de TechnoPartner Seed-faciliteit. Doel van deze regeling is het stimuleren en mobiliseren van de onderkant van de Nederlandse risicokapitaalmarkt. Om de investeerders te stimuleren in de vroege levensfase van de technostarters te investeren, moet de risico-rendements-verhouding van dergelijke investeringen verbeteren. Deze faciliteit draagt direct bij aan het verhogen van de private R&D-uitgaven en het aantal ondernemingen in Nederland.

Plantkundig Onderzoek

Dit betreft het verbeteren en ontwikkelen van nieuwe detectie- en identificatiemethoden op het gebied van plantgezondheid en het versterken van de huidige kennisdragers (collecties) door deze uit te breiden met nieuwe en onbekende ziekten en plagen en invasieve plantensoorten.

TNO Automotive

Het project betreft de verplaatsing van TNO Wegtransportmiddelen van Delft naar Zuidoost Brabant. Doel van het project is de versterking van het automotive-cluster in Brabant en een betere inbedding van TNO in dit cluster van bedrijven en kennisinstellingen.

Innovatieprogramma's/Sleutelgebieden

Betreft € 20 mln aan extra middelen uit het Paasakkoord voor pilots op de sleutelgebieden, Food en Flowers, Water en Creatieve Industrie en € 20 mln voor een ophoging van het budget voor de Smart Mix regeling.

Westerschelde

Het natuurpakket Westerschelde is gericht op behoud en herstel van het estuariene ecosysteem van de Westerschelde. Het is onderdeel van een integraal Vlaams-Nederlands project ten behoeve van de toegankelijkheid (van de havens), de veiligheid en de natuurlijkheid van het Schelde-estuarium. Het totale natuurpakket Westerschelde bedraagt € 110 mln.

Zuidas

Het betreft een bedrag van €100 miljoen voor de verlenging van de toeleidende sporen naar de keersporen voor de HSL-treinen nabij station Zuidas. Ten behoeve van de aanlanding van de HSL-treinen op Zuidas dienen keersporen te worden aangelegd. Voor de ontwikkeling van Zuidas volgens het voorkeursmodel van het Kabinet (het Dokmodel) komen deze keersporen ten oosten van de Amstel te liggen.

Monumenten

Op dit moment kampt 30% van de rijksmonumenten met een restauratieachterstand. De doelstelling om in 2010 dit percentage te hebben teruggebracht tot 10% dreigt met de beschikbare middelen niet te worden gehaald. Het structureel beschikbare budget is op dit moment namelijk precies voldoende om het gerestaureerde bestand te consolideren. Het verder omlaag brengen van de restauratieachterstand zal met inzet van extra middelen moeten gebeuren. Daarbij komt dat er een zekere mate van urgentie is gelegen in het maken van een start van de restauraties; als we langer wachten wordt de achterstand groter en duurder door vervolgschade. Hiervoor wordt € 100 miljoen uitgetrokken. Dit is het budget dat in 2005 doelmatig aan restauraties kan worden besteed. Hierin is € 40 miljoen begrepen voor het afronden van de lopende restauraties aan de 11 Kanjermonumenten. Ook wordt uit het totaalbedrag € 10 mln beschikbaar gesteld voor Malta (archeologie).

02 Saldi

Artikel 02.01 Voordelig eindsaldo/beginsaldo

Voordelig eindsaldo

Opbouw standen (in € 1000)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ontwerp-begr. 2005		1 432 658	1 608 356	1 234 021	1 179 686	1 135 515	
1e suppl. begr 2005		586 713	814 269	999 886	1 016 746	890 196	
Mutatie		158 932	568 661	664 806	382 426	- 84 259	
Ontwerp-begr. 2006	1 300 849	2 178 303	2 991 286	2 898 713	2 578 858	1 941 452	409 985

Op dit artikel wordt het voordelig eindsaldo geraamd. Het voordelig eindsaldo is gelijk aan het positieve verschil in enig jaar tussen de ontvangsten inclusief batig beginsaldo en de uitgaven inclusief nadelig beginsaldo.

Toelichting op de mutatie

De nieuwe mutatie is per saldo het gevolg van de mutaties in de bijdragen aan de begrotingshoofdstukken en bij de ontvangsten. Een neerwaartse

mutatie in de bijdragen leidt tot een opwaartse mutatie bij het voordelig eindsaldo. Een opwaartse mutatie bij de ontvangsten (inclusief het voordelig beginsaldo) heeft hetzelfde effect. De nieuwe mutatie is als volgt opgebouwd (de raming in 2010 vloeit voort uit de extrapolatie van de uitgaven en ontvangsten):

(x € 1 000)	2005	2006	2007	2008	2009
Uitgavenmutatie 01.04	13 120	- 13 120			
Uitgavenmutatie 01.05	2 410	- 325	- 410	- 485	3 150
Uitgavenmutatie 01.07	- 10 000	- 290 400	- 365 600	- 379 900	- 405 600
Uitgavenmutatie 01.08	2				
Uitgavenmutatie 01.10	- 101 000	- 325 225	- 237 445	- 50 395	- 43 035
Ontvangstenmutatie 03.01	254 400	1 038 800	699 600	148 400	- 21 200
Mutatie voordelig beginsaldo		158 932	568 661	664 806	382 426
Correctie voordelig eindsaldo			- 1		
Totaal mutatie	158 932	568 661	664 806	382 426	- 84 259

De technische correctie van het voordelig eindsaldo is nodig vanwege cumulatie van afrondingsverschillen.

Voordelig beginsaldo

Opbouw standen (in € 1000)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ontwerp-begr. 2005		1 074 226	1 432 658	1 608 356	1 234 021	1 179 686	
1e suppl. begr 2005		226 622	586 713	814 269	999 886	1 016 746	
Mutatie			158 932	568 661	664 806	382 426	
Ontwerp-begr. 2006	975 183	1 300 849	2 178 303	2 991 286	2 898 713	2 578 858	1 941 452

Op dit artikel wordt het voordelig eindsaldo van het voorafgaande jaar geraamd, welk saldo op grond van het eerste lid van artikel 4 van de Wet Fes ten gunste van de begroting van het fonds in enig jaar komt (zie ook de toelichting bij uitgavenartikel 02.01 Voordelig eindsaldo). Het voordelig eindsaldo van jaar t is het voordelig beginsaldo van jaar t+1.

Toelichting op de mutatie

De nieuwe mutatie sluit aan op de mutatie in het voordelig eindsaldo van het voorafgaande jaar en is bij dat artikelonderdeel nader toegelicht.

2. ONTVANGSTEN

03 Ontvangsten van het fonds

Artikel 03.01 Overige ontvangsten uit aardgas

Opbouw ontvangsten (in € 1000)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ontwerp-begr. 2005		1 758 000	1 550 000	1 405 000	1 467 000	1 571 000	
1e suppl. begr 2005		468 000	167 200	121 400	- 46 600	- 193 000	
Mutatie		254 400	1 038 800	699 600	148 400	- 21 200	
Ontwerp-begr. 2006	1 724 431	2 480 400	2 756 000	2 226 000	1 568 800	1 356 800	1 399 000

Op dit artikel zijn de voor het fonds bestemde ontvangsten uit aardgas geraamd. Het betreft 42,4% van de niet-belastingontvangsten uit aardgas, zoals geraamd op de begroting van Economische Zaken. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de algemene toelichting bij deze begroting, paragraaf 1 Inleiding.

Toelichting op de mutatie

De bepalende factoren voor de geraamde aardgasbaten zijn de aardgasprijs, die gerelateerd is aan de prijs van olie in dollars, de veranderde euro/dollar koers en de omvang van de afzet. Uitgegaan is van de volgende veronderstellingen:

Kengetallen aardgasbatenraming							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hoeveelheidsgegevens:							
Productie (mrd m ³)	78	76	72	76	75	74	
Prijsgegevens:							
Euro/dollarkoers (€/\$)	1,24	1,24	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20
Olieprijs (\$/vat)	38,2	52,0	50,0	26,0	26,0	26,0	26,0

Artikel 03.02 Rentebesparingen uit incidentele baten

Opbouw ontvangsten (in € 1000)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ontwerp-begr. 2005		500 407	529 669	553 698	573 547	596 689	
1e suppl. begr 2005		9 685	9 685	9 685	9 685	9 685	
Ontwerp-begr. 2006	474 053	510 092	539 354	563 383	583 232	606 374	648 337

Met ingang van 1999 worden eenmalige opbrengsten in de vermogenssfeer ten gunste van de staatsschuld gebracht en komen de daardoor structureel bespaarde rentelasten (gecorrigeerd voor eventuele dividenderving) ten gunste van het Fes.

Voor zover de voeding betrekking heeft op opbrengsten van veilingen van rechten, wordt met ingang van 2002 op dit artikel de voeding van het Fes geraamd op basis van annuïteiten. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar de algemene toelichting bij deze begroting.